

Nr 273.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag till polisväsendet; given Stockholms slott den 16 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL.

Departementschefen, statsrådet Möller, anför:

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkterna 162 och 163) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, dels till Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m. för budgetåret 1937/1938 beräkna ett förslagsanslag av 336,000 kronor, dels ock till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet

i riket stadgade ordning m. m. för samma budgetår beräkna ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

Jag anhåller nu att få till slutlig behandling upptaga berörda frågor.

Anslaget till Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.

Ifrågavarande anslag har för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 302,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 26 juni 1936 föreskrivit, att från anslaget skola under budgetåret 1936/1937 bestridas utgifterna för följande ändamål.

A. Gottgörelse till Stockholms stad för särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet:

	Kronor
1) för polisskolan i Stockholm, <i>högst</i>	75,000
2) » centralbyrån för fingeravtryck, <i>högst</i>	39,200
3) » tidningen »Polisunderrättelser», <i>högst</i>	96,000
4) » polisbyrån för övervakande av utlänningar, <i>högst</i>	66,700

B. Gottgörelse till vissa polisdistrikt för deras kostnader för polispersonal, som finnes anställd för hela rikets behov:

	Kronor
1) till Trälleborgs stad enligt Kungl. Maj:ts brev den 26 mars 1926, <i>förslagsvis</i>	10,500
2) till Eda sockens polisdistrikt enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 mars 1931 och den 19 januari 1934, <i>förslagsvis</i>	2,500
3) till Dals Eds sockens och Eds municipalsamhälles gemensamma polisdistrikt enligt Kungl. Maj:ts brev den 15 juni 1934, <i>förslagsvis</i>	2,200

Därjämte har Kungl. Maj:t den 26 juni 1936 föreskrivit, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1936/1937, att från anslaget skall under vissa förutsättningar utgå bidrag med 7,000 kronor till kostnaderna för den kurs vid polisskolan i Göteborg, som enligt reglementet för skolan skall taga sin början den 1 november varje år.

I skrivelse den 31 augusti 1936 har *överståthållarämbetet* framlagt förslag rörande anslagsbehovet för nästa budgetår till de särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet, som det åligger Stockholms stad att ombesörja.

Till bestridande av utgifterna för polisskolan i Stockholm beräknar ämbetet ett belopp av 80,000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade beloppet med 5,000 kronor. Av ökningen belöpa 800 kronor å ålderstillägg från och med den 1 augusti 1937 till skolans föreståndare. Återstoden hänför sig med 1,750 kronor till avlöning till ett skrivbiträde och med 2,450 kronor till inköp av utländsk litteratur och dess översättning, till inköp av material för praktiska experiment samt till arvoden till extra föreläsare.

Utgifterna till centralbyrån för fingeravtryck beräknar ämbetet till 40,200 kronor. Ämbetet har därvid utgått från kostnaderna för ändamålet

under budgetåret 1935/1936, vilka uppgingo till 40,250 kronor. Ökningen hänför sig huvudsakligen till utgifter för inventarier och interurbana telefonsamtal.

Av det för innevarande budgetår anvisade beloppet till tidningen »Polisunderrättelser» avse 72,000 kronor sedvanliga, årligen återkommande kostnader, medan 24,000 kronor utgöra beräknade utgifter för utgivande av ett femårsregister, avseende åren 1931—1935. För nästa budgetår föreslår ämbetet anvisande av 73,000 kronor. Ökningen med 1,000 kronor avser huvudsakligen höjda kostnader för tryckning och klichéer samt för emballage vid distribuering av tidningsexemplaren och de till tidningen hörande registren.

Kostnaderna för polisbyrån för övervakande av utlänningar uppskattas av ämbetet till 66,000 kronor. Minskningen med 700 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade beloppet föranledes av att pensioneringskostnaderna nedgått, sedan en pensionstagare avlidit.

Utlänningssakkunniga.

{Härefter vill jag erinra, att jag vid anmälan i statsverkspropositionen av förevarande anslag fäste uppmärksamheten därå, att inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga avgivit utredning rörande bland annat ändrade former} för främlingskontrollen samt att vissa av utredningens förslag därutinnan vore av natur att påverka anslagsberäkningen. I anslutning därtill vill jag anföra följande.

Den 22 maj 1936 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för justitiedepartementet att tillkalla vissa personer för att såsom sakkunniga verkställa utredning angående revision av bestämmelserna om utlännings rätt att här i riket vistas och därmed sammanhängande spörsmål. De med anledning därav tillkallade sakkunniga — utlänningssakkunniga — hava den 12 december 1936 avlämnat utredning och förslag i ämnet (statens offentliga utredningar 1936: 53).

I fråga om den inre utlänningskontrollen har därvid av de sakkunniga föreslagits, bland annat, att polisbyrån i Stockholm skulle upphöra som självständigt organ och dess registrerings- och kontrolluppgifter övertagas av socialstyrelsen.

I den i huvudsak på de sakkunnigas förslag byggda proposition angående ny utlänningslag, som Kungl. Maj:t på hemställen av chefen för justitiedepartementet beslutat att framlägga för årets riksdag har förenämnda förslag upptagits. Vidare har i den proposition angående socialstyrelsens organisation, som Kungl. Maj:t på min föredragning beslutat förelägga riksdagen, förordats polisbyråns uppgående från och med den 1 januari 1938 i en inom socialstyrelsen nyinrättad byrå, benämnd byrån för utlänningsärenden. Till nämnda propositioner tillåter jag mig hänvisa.

De utlänningssakkunniga hava vidare föreslagit vissa åtgärder i syfte att åvägabringa en effektivare gränskontroll. Frågan om statens skyldighet att bekosta denna kontroll har därvid av de sakkunniga upptagits till över-

vägande. De sakkunniga konstatera, att staten för närvarande i stort sett bekostar kontrollen å landsbygden, under det att städerna i allmänhet själva få bekosta densamma. Hos städerna hade emellertid, framhålla de sakkunniga, framträtt obenägenhet att därtill anslå erforderliga medel. Man hade från städernas sida förmenat, att gränskontrollen tjänade ett för hela riket gemensamt intresse, vars tillgodoseende icke vore en kommunal angelägenhet. Särskilt starkt hade denna synpunkt, yttra de sakkunniga vidare, framhävts, när det gällt sådana gränskommuner, som i huvudsak äro att betrakta som genomreseorter. I de flesta främmande länder låge också hela kostnaden på statsverket.

De sakkunniga anföra fortsättningsvis följande.

Därest man ansluter sig till uppfattningen, att gränskontrollen är ett åliggande, som i olikhet med vad fallet för närvarande är beträffande andra polisuppgifter helt bör åvila staten, kan man tänka sig skilda utvägar för densammans handhavande. Sålunda kan antingen statspolisen övertaga kontrollen eller kommunerna ombesörja densamma mot full ersättning av statsmedel eller ock särskilda personer förordnas att verkställa kontrollen mot avlöning av statsmedel. Vid statspolisens inrättande torde ha förutsatts, att den skulle användas även för utlänningskontrollen, och så har även till viss del skett vid gränsen mot Finland. Emellertid torde statspolisens huvuduppgift att vara en kår, som lätt skall kunna mobiliseras vid oroligheter, medföra, att statspolisen ej lämpligen bör anförtros permanenta uppgifter av denna beskaffenhet. I större omfattning lär för statspolisen ej vara att påräkna för uppgifter av förevarande slag. Anordningen med särskilda passkontrollanter, som icke äro polismän, synes ej heller, med hänsyn till arbetets karaktär, böra tillgripas annat än i undantagsfall och endast på landsbygden. Beträffande de större orterna synes lämpligast, att statsbidrag utgår till upprätthållande av gränsbevakningen.

De sakkunniga äro emellertid icke övertygade därom, att gränskontrollen överallt och helt skiljer sig från andra polisuppgifter, som det åligger kommunerna att bekosta. Den inre övervakningen, som har avseende å de främlingar, vilka äro bosatta i eller uppehålla sig å viss ort, är uppenbarligen av enahanda karaktär som övriga kommunala polisuppgifter. Sammalunda finna de sakkunniga förhållandet vara beträffande gränskontrollen, i den mån densamma tager sikte på den lokala trafiken. I den utsträckning åter kontrollen avser genomresetraffiken, är densamma enligt de sakkunnigas uppfattning en statlig uppgift.

I anslutning härtill föreslå de sakkunniga, att gränsbevakningen på landsbygden, vilken till väsentlig del berör genomresetraffiken, helt skall bekostas av statsmedel. Å de orter, där trafiken är av så ringa omfattning, att kontrollen kan verkställas utan att särskilda åtgärder behöva vidtagas, synes enligt de sakkunnigas uppfattning anledning ej föreligga att lämna bidrag till avlöning av den polispersonal, som ändock är erforderlig. I fråga om städerna åter har man, uttalar utredningen vidare, att efter undersökning i varje särskilt fall pröva, i vilken utsträckning trafiken kan vara av det ena eller det andra slaget, och allt efter som denna prövning utfaller lämna bidrag av statsmedel.

De sakkunniga övergå därefter till att framlägga detaljerade förslag rörande de åtgärder, som skola vidtagas för effektivisering av kontrollen. Där

vid erinras, att det ur kostnadssynpunkt ej är tänkbart att överallt utmed rikets gränser upprätthålla en fullt verksam bevakning. Vad man enligt de sakkunniga borde söka ernå vore en effektiv kontroll vid de vanliga inresevägarna. Kunde man, framhålla de sakkunniga, uppnå detta syftemål, skulle de väsentligaste av de brister, som vidlåda de nuvarande förhållandena, vara undanröjda.

De sakkunniga anföra härefter, bland annat, följande.

Vad angår anordningarna för kontrollen å de särskilda gränsorterna framstår såsom det för närvarande angelägnaste kravet att åstadkomma en förbättrad övervakning beträffande resandetrafiken till och från *Danmark*. Denna trafik går huvudsakligen över Malmö och Hälsingborg. Kontrollsystemet å dessa orter bygger på att de inresande genom att vid gränsspärren gå genom särskilda ingångar för »skandinaver» och »icke-skandinaver» själva angiva, huruvida de tillhöra den kategori, som icke behöver förete pass, eller den, som är legitimationspliktig. Endast om någon, som passerar »skandinavängången», ser påfallande utländsk ut eller till klädsel eller på annat sätt avviker från »skandinaverna», brukar han bliva tillfrågad om sin nationalitet. Det ligger i öppen dag, att ett sådant system i och för sig icke är av stort värde. Därtill kommer, att den tjänstgörande polispersonalen är fåtalig och anordningarna i övrigt primitiva. Vid större intensitet i trafiken kan man knappast tala om kontroll. Då båtarna äro fullsatta, nödgas t. ex. i Hälsingborg polisen låta resandena passera genom och bredvid passspärren i kö med fem och sex personer i bredd. Ofta bliva passkontrollanterna upptagna med att bistå resandena med inresekortens ifyllande, varvid de ej kunna granska den passerande resandeströmmen. Det är under sådana förhållanden en enkel sak för en legitimationspliktig utlänning att obehindrat följa med strömmen av »skandinaver» och på så sätt undgå varje kontroll.

De sakkunniga anse nödvändigt, att å dessa orter anordningar vidtagas, som möjliggöra för passkontrollanten att förvissa sig om nationaliteten hos varje resande. Hur kontrollen i detalj bör ordnas torde bliva myndigheternas sak att efter vunna erfarenheter bestämma. En avsevärd förbättring synes de sakkunniga kunna åstadkommas t. ex. genom en så enkel åtgärd, som att passkontrollanten genom förfrågan söker förvissa sig om nationaliteten hos varje resande, som icke är av honom igenkänd eller beträffande vilken på grund av särskilda omständigheter ingen tvekan kan råda om hans nationalitet. Detta torde såsom de sakkunniga vid personligt besök erfarit utan svårighet låta sig göra vid normal trafik. De resande böra genom anslag anmodas att vid passerandet förbi passkontrollanten självant uppgiva sin nationalitet. Om passkontrollanten icke blir övertygad om den resandes nationalitet, bör denne anmodas att på något sätt legitimera sig. Passkontrollanterna torde så småningom få en högt uppdriven bedömningsförmåga rörande de resandes nationalitet.

Å linjen Köpenhamn—Malmö bör, åtminstone intill dess tillfredsställande anordningar för kontrollen inrättats i land, passgranskningen vid stark trafik förrättas ombord. Med hänsyn till det stora antalet passagerare, som båtarna kunna taga ombord, skulle en passgranskning av nu angiven art i land med nuvarande lokaler taga orimligt lång tid. Genom rationella anordningar, vidtagna i samråd med trafikföretagen, kan en granskning av passagerarna ske, t. ex. i samband med biljettförsäljningen, utan att de resande bliva alltför besvärade. Uppenbart är likväl, att en kompletteringskontroll måste ske vid landstigningen. Emellertid är det av kostnadsskäl

omöjligt att annat än i undantagsfall ordna passgranskning ombord. Å linjen Helsingör—Hälsingborg kan på grund av den korta tiden för överresan kontroll av förut angiven beskaffenhet icke medhinnas ombord. För fullgörande av en effektiv kontroll är det såväl i Malmö som i Hälsingborg nödvändigt, att en väsentlig utökning av personalen äger rum, varjämte man måste förvänta, att polisbefälet håller noggrann tillsyn över att bevakningen fungerar samt, så snart några bristfälligheter förmärkas, tillser, att nödiga förändringar vidtagas. Därjämte är det i båda dessa städer oundgängligt, att lokalerna för passkontrollen ombyggas. Redan med den nuvarande kontrollen äro utrymmena för små. För ett effektivt genomförande av den föreslagna skärpningen måste antalet genomgångar väsentligt ökas. Därest så låter sig göra, bör därvid ordnas så, att i motsats till vad nu är fallet passkontrollen sker, innan tullgranskningen äger rum.

Å övriga orter i Skåne, över vilka trafik med Danmark försiggår, måste enligt de sakkunnigas mening kontrollen ske på motsvarande sätt som nu beskrivits. Emellertid anses, fränsett någon mindre personalökning i Landskrona, särskilda åtgärder ej behöva vidtagas annorstädes än i Mölle och i anledning av trafiken å Ven. Å båda dessa platser förekommer en stark turisttrafik med båt från Danmark under sommarmånaderna. De sakkunniga, som tagit del av förhållandena i Mölle ävensom i ärendet inhämtat yttrande från landsfiskalen i Höganäs distrikt, föreslå att under den tid, då den starka sommartrafiken äger rum, en språkkunnig person anställles såsom passkontrollant. Denne skall vara tillstädes vid de ordinarie båtarnas ankomst och avgång och därjämte öva tillsyn över utlänningar, som anlända med andra båtar. Det bör tillika åligga passkontrollanten att handhava den inre främlingskontrollen i Mölle, d. v. s. att tillse att uppgifter inkomma från hotellen, föra liggare över utlänningar och till socialstyrelsens utlänningsbyrå översända föreskrivna uppgifter. I fråga om Ven, där för närvarande passkontrollen, så gott sig göra låter, förrättas av öns två polismän, hava de sakkunniga icke funnit det vara av behovet påkallat att söka effektivisera kontrollen. Däremot anse de sakkunniga, att polismyndigheten i Landskrona bör verkställa en kompletterande passgranskning beträffande de utländska passagerare, som dit anlända från Ven.

Vidare föreslå de sakkunniga ändrad anordning av gränskontrollen vid Mon i Älvsborgs län. Kontrollen av de resande å järnvägslinjen Oslo—Göteborg, påpeka de sakkunniga, förrättas för närvarande av tjänstemän vid tullkammaren i Mon. Med hänsyn till den starka trafik, som där är rådande, borde i Mon, i överensstämmelse med vad som äger rum i Charlottenberg, anställas särskild passkontrollant, vilken, i den mån så erfordrades, borde vid kontrollen biträdas av lämpliga personer.

Rörande kontrollen på landsbygden — vilken enligt vad tidigare anförts av de sakkunniga anses böra helt bekostas av statsmedel — föreslå de sakkunniga, bland annat, den ändringen i nu utgående ersättningar, att till den särskilda passkontrollant, som enligt vad de sakkunniga förordnat borde under sommaren vara anställd i *Mölle*, skulle utgå ett arvode av 750 kronor per år.

Vidkommande därefter städerna skall, enligt de sakkunnigas här förut berörda uttalande, statsbidrag utgå för passkontrollen i den utsträckning denna kan anses beröra genomresetraffiken. Dessa bidrag böra enligt de sakkunniga ställas i relation till städernas totalutgifter för denna kontroll och avse ej blott avlöning i olika former till personalen utan jämväl utgifter för lokaler och vad därmed äger samband. I den mån erforderliga lokaler kunna utan större förändringar eller utvidgningar erhållas i tullhusen, torde dock enligt de sakkunniga städerna icke äga göra anspråk på statsbidrag.

Enligt nu angivna principer böra, uttala de sakkunniga, statsbidrag utgå till Trälleborg, Malmö, Landskrona, Hälsingborg, Göteborg, Stockholm och Haparanda. I övriga städer syntes antingen passkontrollen vara helt av lokal karaktär eller också vore kostnaderna så obetydliga, att något bidrag av statsmedel icke kunde anses motiverat.

Rörande kostnaderna för kontrollen vid nu angivna städer anför de sakkunniga följande.

Trälleborg. För passgranskningen vid ångfärjestationen åtnjuter staden statsbidrag med ett förslagsanslag av 10,500 kronor. Kontrollen förrättas av poliskommissariaten i staden med biträde av en överkonstapel och ett antal språkkunniga biträden. Ersättning utgår med vissa bestämda belopp för varje gång passkontroll äger rum. Vidare uppbäres viss gottgörelse för skrivgöromål. Enligt från polismyndigheten inkomna uppgifter förorsakas staden därjämte av passkontrollen en del utgifter, för vilka ej utgår ersättning. Sålunda betalar staden fyllnadslön till ett skrivbiträde, som användes för kontrollen, samt ersättning till semestervikarier, skrivmaterialier, stämplar, telefon, underhåll av passvisitationslokalen, tjänsteresor m. m. med tillhopp omkring 2,000 kronor årligen. Då trafiken så gott som uteslutande är genomgångstrafik, anse de sakkunniga skäligt, att staten bekostar ifrågavarande kontroll i dess helhet. De sakkunniga få med hänsyn härtill föreslå, att anslaget beräknas till 12,500 kronor.

Malmö. Passgranskning försiggår dels å olika platser i hamnen och dels vid flygstationen i Bulltofta. Kombinerade tullvisitations- och passkontrolllokaler finnas vid järnvägsfärjornas och Öresundsbatarnas tilläggsplatser. Arbetet ger för närvarande sysselsättning åt i medeltal fem kriminalkonstaplar och kostnaden beräknas för år till cirka 23,200 kronor, varav avlöningar 21,700 kronor, spårvagnsbiljetter 1,000 kronor samt bilresor, skrivmaterial m. m. 500 kronor. Därest kontrollen anordnas på sätt de sakkunniga föreslagit, komma enligt av polismyndigheten gjorda beräkningar att därmed sysselsättas, oberäknat för kontroll ombord å båtarna, i medeltal åtta man. Den kostnadsökning, som i följd härav inträder, beräknas till cirka 13,600 kronor. Till kontroll ombord vid stark trafik erfordras ytterligare åtta man, vilket för 35 helgdagar drager en merkostnad av omkring 7,800 kronor. Härtill kommer arvode åt en överkonstapel för tillsyn med 600 kronor. Den sammanlagda kostnadsökningen uppgår sålunda till cirka 22,000 kronor och hela årskostnaden blir cirka 45,200 kronor. Därjämte måste kontrolllokalerna i hamnen förbättras och utvidgas, framför allt genom anordnandet av flera genomgångar. Genom lämpliga anordningar härutinnan torde, såsom antytts, passgranskning ombord endast mera sällan behöva äga rum. Antalet resande, som från utrikes ort anländer till Malmö hamn, utgjorde under år 1935 över 456,000, därav cirka 17,800 passpliktiga utlänningar. Det är uppenbart, att staden och dess invånare ha stor ekonomisk fördel av denna trafik. Denna är visserligen till stor del av lokal

karaktär men en betydlig del av densamma är dock genomgångstrafik. De sakkunniga anse med hänsyn härtill, att hälften av stadens sammanlagda utgifter för passkontrollen bör ersättas av statsverket.

Landskrona. Passgranskningen äger rum i hamnen vid Danmarksbåtarna. Här för anlitas en kriminalpolisman och kostnaderna för kontrollen uppgå till cirka 800 kronor om året. Därest kontrollen skärpes, på sätt de sakkunniga föreslagit, erfordras enligt polismyndighetens beräkningar under sommarsöndagarna för den direkta Danmarkstrafiken ytterligare en kontrollant, varav skulle följa en kostnadsökning av 300 kronor om året. Däremot torde ej behöva påräknas ytterligare kostnader på grund av de sakkunnigas förslag, att polisen i Landskrona skall verkställa passgranskning även beträffande de utländska passagerare, som anlända från Ven. Antalet inresande från Danmark till Landskrona utgjorde under de tre första kvartalen 1936 bortåt 24,000. Trafiken torde till nittio procent vara lokaltrafik. Särskilt med hänsyn till att kontrollen över inresande från Ven skall åvila Landskronapolisen anse de sakkunniga emellertid, att statsverket bör ersätta staden en tredjedel av dess sammanlagda utgifter för passkontrollen.

Hälsingborg. Passgranskning förrättas på ett flertal platser i hamnen. Vid de två färjlägena för järnvägs- och personfärjorna finnas kombinerade tullvisitations- och passkontrolllokaler. För kontrollen erfordras under vintern tre konstaplar från ordningspolisen. Under sommaren förstärkes kontrollen med två eller tre konstaplar. På söndagarna tjänstgöra ytterligare fyra à fem man. Kostnaderna beräknas för år 1936 till cirka 17,200 kronor. Efter genomförande av en kontroll, sådan som de sakkunniga föreslagit, uppkommer enligt beräkning av polismyndigheten en årlig kostnadsökning å omkring 10,400 kronor. Hela årskostnaden blir alltså cirka 27,600 kronor. Därjämte måste, såsom nämnts, lokalerna utvidgas och förbättras genom anordnande av flera genomgångar. Antalet inresande från utlandet till Hälsingborg utgjorde under år 1935 över 560,000, därav cirka 9,400 passpliktiga utlänningar. Trafiken torde till avsevärd del vara genomgångstrafik. Den är dock uppenbarligen av stor ekonomisk betydelse för staden och dess invånare. De sakkunniga anse, att bidraget från statsverket till staden bör utgå med hälften av de sammanlagda utgifterna för passkontrollen.

Göteborg. Passgranskning förrättas i hamnen och äger i regel rum ombord å båtarna. Vid Fredrikshamnsbåtens tilläggsplats finnes emellertid en nyuppförd kombinerad tullvisitations- och passkontrolllokal med rymliga och goda anordningar för passgranskningen. För passkontrollen anlitas regelmässigt fem konstaplar med en sammanlagd årslön av cirka 24,900 kronor. Dessutom deltar däri vid behov en överkonstapel med en årslön av 6,400 kronor. Kontrollen vid Fredrikshamnsbåten har hittills skötts av endast en passkontrollant. Den av de sakkunniga föreslagna skärpningen av kontrollen över Danmarksresande kommer enligt av polismyndigheten gjorda beräkningar att föranleda behov av flera kontrollanter vid Fredrikshamnsbåten under större trafik samt medföra en årlig kostnadsökning av ungefär 5,000 kronor. Passkontroll förrättades under år 1935 å ett tusental ankommande fartyg, vilka medförde cirka 15,000 utländska passagerare. Härtill kommer antalet resande från Fredrikshamn, vilket under samma år utgjorde över 7,700. Å denna linje har emellertid år 1936 passagerarantalet väsentligt ökat och uppgick enbart under juni—augusti till över 11,500 resande. Frånsett Fredrikshamnslinjen torde resandetrafiken från utlandet till Göteborg till större delen vara genomgångstrafik. Emellertid äro utgifterna i förhållande till stadens storlek och polisbudget i dess helhet av tämligen underordnad betydelse. De sakkunniga anse skäligt, att statsbidrag utgår till staden med en fjärdedel av dess sammanlagda utgifter för passkontrollen.

Stockholm. Passgranskning förrättas i hamnen och äger rum ombord å båtarna. Vidare finnes passkontroll anordnad å flyghamnen vid Lindarängen samt å Bromma flygstation. Kontrollen ombesörjes av en kriminalöverkonstapel och två kriminalkonstaplar med en sammanlagd årslön av cirka 19,100 kronor. För lokallhyra, bilresor m. m. förorsakas staden dessutom utgifter å tillhopa något över 2,000 kronor om året. Antalet fartyg, varå passkontroll förrättades, utgjorde under år 1935 bortåt 1,500, vilka medförde tillhopa cirka 55,000 in- och utresande passagerare. Trafiken är, möjligen fränsett Finlandstrafiken, till överbägende del lokaltrafik. I förhållande till stadens storlek och polisbudget i dess helhet äro utgifterna av underordnad betydelse. Emellertid förorsakas Stockholms polis för främingskontrollen i riket en mängd andra kostnader, varför ersättning ej utgår, särskilt för undersökningar rörande utlämningar på begäran av olika myndigheter. Med hänsyn härtill synes skäligen ersättning bära utgå till staden med en fjärdedel av dess sammanlagda utgifter för passkontrollen.

Haparanda. Statsverket handhar hela passkontrollen dels genom tulltjänstemän, dels ock genom en särskilt förordnad passkontrollant å järnvägslinjen Torneå—Haparanda. Denne uppbär härför 30 kronor i månaden. De sakkunniga anse ej skäl föreligga att för närvarande föreslå någon ändring i dessa anordningar.

Yttranden över de utlämningssakkunnigas förslag hava avgivits av ett stort antal ämbetsverk och myndigheter. Därvid har de sakkunnigas förslag rörande gränskontrollen i allmänhet tillstyrkts. Här kommer jag att redogöra för dessa yttranden till den del de hava avseende å förslaget rörande kontrollen å de särskilda orterna och de därmed förbundna kostnaderna.

Förslaget rörande effektiviseringen av kontrollen vid Mölle har ej mött några erinringar.

Vad angår kontrollen vid Trälleborg hava *stadsfullmäktige* i staden samt *länsstyrelsen i Malmöhus län* intet att erinra mot förslaget i denna del.

Rörande kontrollen i Malmö hava åtskilliga myndigheter uttalat sig.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser det vara skäligt, att Malmö skall deltaga i kontrollen med hänsyn till att en del av resetrafikerna där är av rent lokal natur men finner proportionen $\frac{3}{4}$ för staten och $\frac{1}{4}$ för staden vara en riktigare avvägd kostnadsfördelning.

Stadsfullmäktige i Malmö ansluta sig till ett av drätselkammaren avgivet utlåtande, vari bland annat anføres i huvudsak följande.

Vad förhållandena i Malmö beträffade vore det bekant, att en betydande del av den resandeström, som särskilt å sommarsöndagarna och de danska helgdagar, som saknade svensk motsvarighet, transporterades dit över sundet, fortsatte till Lund, Falsterbo, Röstänga m. fl. platser. För staden och dess invånare torde den ekonomiska fördelen av resandeströmmen i varje fall icke vara särskilt stor. Den skärpning av kontrollen över inresande utlämningar, som av de sakkunniga föresloges, skulle för Malmö stads vidkommande nödvändiggöra en ökning av poliskåren med minst tre kriminalkonstaplar samt pålade dessutom staden kostnader för om- och tillbyggnader av visitationslokaler. På grund av den korta tid, som stått till buds, hade utredning icke kunnat verkställas, huruvida och på vad sätt om- eller tillbyggnad av visitationslokalen vid Skeppsbron och av ångfärjestationen kunde

verkställas och kostnaderna härför. Av stadens samtliga kostnader för gräns- och passkontrollen föresloge de sakkunniga, att hälften skulle ersättas med statsmedel, sålunda även förekommande om- och tillbyggnadskostnader. Då emellertid såsom ovan sagts gränsbevakningen måste anses vara en hela rikets angelägenhet och Malmö stad i stort sett måste betraktas som genomreseort, borde stadens sammanlagda utgifter för gränskontrollen i dess helhet ersättas av statsverket. ■

Lika med *stadsfullmäktige* framhåller såväl *järnvägsstyrelsen* som *generaltullstyrelsen* vikten av att de lokaler, där passkontroll ägde rum, väsentligen utvidgades och renoverades.

Beträffande kontrollen i Landskrona anser *länsstyrelsen i Malmöhus län*, att staden bör deltaga i kostnaden för kontrollen, enär resandetraffiken delvis vore rent lokal. *Stadsfullmäktige i Landskrona* förklara sig icke hava något att erinra mot förslaget. Jämväl *generaltullstyrelsen* anser förslaget välgrundat.

Förslaget rörande kontrollen i Hälsingborg har av *länsstyrelsen i Malmöhus län* mötts med den erinran, att det visserligen vore skäligt, att staden deltog i kontrollen med hänsyn till att en del av resandetraffiken där vore av lokal karaktär, men att proportionen $\frac{3}{4}$ för staten och $\frac{1}{4}$ för staden vore en riktigare avvägd kostnadsfördelning.

Stadsfullmäktige i Hälsingborg förmena, att kostnaden för kontrollen borde övertagas helt av staten. I övrigt återopas följande av *poliskammaren* i staden avgivna yttrande.

För erhållande av effektiv kontroll av in- och utresande utlänningar hade de sakkunniga tänkt sig, beträffande Hälsingborg, att en väsentlig ökning av personalantalet vid kontrollen ägde rum samt att lokalerna för passkontrollen ombyggdes och genomgångarnas antal ökades. Därför kunde icke de kostnadsberäkningar, slutande å 27,777 kronor 36 öre, som i saken tillhandahållits sakkunniga av poliskammaren, vara till någon ledning, ty de hade baserats på att nuvarande genomgångarnas antal skulle bibehållas. Sakkunniga hade i sin utredning uttalat önskemål, att, där så låte sig göra, passkontrollen verkställdes före tullvisitationen. De lokala förhållandena torde emellertid utgöra så allvarliga hinder för dylik anordning, åtminstone vid ångfärjestationen, att man ansett sig icke kunna gå in därför vid något av passkontrollställena. I tullvisitationslokalen vid ångfärjestationen hade man tänkt sig att uppdelas inresande först i två grupper, genomresande och lokalresande. För varje grupp skulle anordnas tre genomgångar, nämligen en för passpliktiga och två för skandinaver. Därigenom skulle förseningsrisken minskas för avgående tåg. I tullvisitationslokalen vid färjeläget för bilfärjorna »Kronborg» och »Hälsingborg» hade man nu räknat med att genomgångarnas antal ökas från två till tre, nämligen två för skandinaver och en för övriga. I förbindelse med nu nämnda båda passkontrollställena skulle inom tullokaler inredas rum med telefon att disponeras av passkontrollanterna för tillfälliga förhör och förvaring av handlingar och register m. m. I tullvisitationslokalen vid färjeläget för privatfärjan »Asa-Thor» kunde av utrymmes-skäl endast mindre ändringar vidtagas. Samtliga kontrollställena behöfve förses med telefon. Sammanlagda kostnaden för ändringar och ombyggnadsarbeten beräknas av byggnadschefen till 8,100 kronor. Av de sakkunnigas utredning kunde icke tydligt utläsas, huruvida denna kostnad helt skulle betidas av Hälsingborgs stad, enär ändringarna avsåge det inre av tullvisita-

tionslokalerna. För inköp av nödiga möbler, skrivmaskin, stämplor och dylikt beräknades 1,050 kronor. Kostnaden för inmontering av telefonapparater (60 kronor per styck) med anknypning till telefonväxel i rådhuset utgör 180 kronor. Kostnaden för avlöning åt personal till »bemanning» av anordningarna kunde endast beräknas approximativt. Enligt gjorda nya beräkningar skulle den skärpta gränskontrollen kosta per år 41,040 kronor 4 öre. Hälften härav skulle enligt de sakkunnigas mening bestridas av Hälsingborgs stad, alltså 20,520 kronor 2 öre. Nu vore Hälsingborgs kostnad för passkontrollen 17,191 kronor 20 öre. Alltså skulle genomförande av ett passkontrollsystem i enlighet med de sakkunnigas mening för Hälsingborg medföra en årlig utgiftsökning å 3,328 kronor 82 öre.

Liksom i fråga om Malmö-kontrollen understryka *järnvägsstyrelsen* och *generaltullstyrelsen* behovet för stadens del av avsevärt förbättrade lokaler för passkontrollen.

Förslaget om kontrollen i Göteborg har föranlett följande uttalanden.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser kostnadsfördelningen $\frac{2}{3}$ för staten och $\frac{1}{3}$ för staden vara den riktiga.

Stadsfullmäktige i Göteborg framhålla i anslutning till ett av stadskollegiet avgivet utlåtande, att den av de sakkunniga omfattade principen om att staten borde ersätta städerna hela kostnaden för passkontrollen i fråga om genomgångstrafiken rättvisligen borde i full utsträckning tillämpas även för Göteborgs vidkommande, i följd varav statsbidrag syntes böra utgå till Göteborgs stad med åtminstone $\frac{2}{3}$ av dess sammanlagda utgifter för passkontrollen.

Handelskammaren i Göteborg anför:

Det vore ett välkänt faktum, att den utländska resandetrafiken till Göteborg, däri även inräknat resandena från Fredrikshamn, hade en utpräglad karaktär av genomgångstrafik. Göteborg borde därför vara berättigad att vid fördelningen av kostnaderna för passkontrollen mellan statsverket och kommunerna sättas i minst samma ställning som Malmö, vars utlandstrafik säkerligen vore mera lokalt betonad än vad förhållandet vore i Göteborg. Handelskammaren hade svårt att förstå det av de sakkunniga anförda skälet för den ogynnsamma behandlingen av Göteborg eller att utgifterna för passkontrollen i Göteborg i förhållande till stadens storlek och polisbudgeten i dess helhet vore av tämligen underordnad betydelse.

I fråga om kontrollen i Stockholm har följande vid remissbehandlingen framkommit.

Stadsfullmäktige i Stockholm åberopa ett av drätselnämnden avgivet yttrande, vartill stadskollegiet anslutit sig, av i huvudsak följande innehåll.

De sakkunniga hade icke angivit någon objektiv norm för bestämmandet av statsbidragen till städerna utan hade i stället tillgripit en, såvitt syntes, godtycklig uppskattning. Det vore uppenbart, att främlingskontrollen saknade varje drag av en kommunmedlemmarnas naturligt gemensamma angelägenhet och att den vore en klar myndighetsuppgift och sålunda sakligt av statsförvaltningsnatur. Att söka en grund för kostnadernas läggande å kommunerna i något deras förment ekonomiska intresse av uppgiften borde därför utan vidare vara uteslutet. Därest främlingskontrollen föranleddes av rena ordnings- och säkerhetshänsyn, vore det naturligt, att den handhades av polismyndigheterna, och några invändningar skulle då ej kunna

resas mot att kostnaderna därför bestredes på det sätt, som gällde i fråga om utgifterna för polisväsendet, d. v. s. att anordningar, som avsåge riket i dess helhet, ombesörjdes eller bekostades av statsverket, under det att de lokala uppgifterna bestredes av polisdistrikten med statsbidrag i vanlig ordning. Emellertid vore främlingskontrollen numera väsentligen föranledd av annat än politihänsyn, nämligen statsmakternas önskan att förhindra utländsk konkurrens på den svenska arbetsmarknaden. Att lägga kostnaden för denna för kommunalförvaltningen främmande uppgift på kommunerna syntes drätselnämnden oriktigt. Det naturliga borde i stället vara, att kontrollen besörjdes av något befintligt eller för ändamålet nyskapat statsorgan. På grund av vad sålunda anförts kunde drätselnämnden icke tillstyrka de sakkunnigas förslag i här ifrågavarande delar.

T. f. polismästaren i Stockholm yttrar:

I betänkandet framhölls, att passkontrollen i Stockholm, som ombesörjdes av en kriminalöverkonstapel och två kriminalkonstaplar, förorsakade staden utgifter av tillhoppa omkring 21,100 kronor, därav 19,100 kronor i lön till ovannämnda polismän samt omkring 2,000 kronor för lokalhyror, bilresor m. m. I samband därmed hade även antalet fartyg, varå passkontroll under år 1935 förrättats, angivits till bortåt 1,500, medförande tillhoppa omkring 55,000 in- och utresande passagerare. Beträffande detta anmärktes, att förenämnda tre polismän under normala förhållanden nog vore tillfyllest för att kunna ombesörja passkontrollen men att de omöjligt ensamma kunde sköta densamma under sommartiden, då främlingstrafiken vore som livligast. Sommartid måste nämligen dagligen extra hjälp kommanderas till de olika passkontrollställena. Att exakt angiva, vad denna extra hjälp kunde kosta staden, vore dock ej möjligt, enär behovet av arbetskraft växlade tid från annan. Ett belopp av 3,000 kronor torde dock icke kunna sägas vara för högt tilltaget. Det av de sakkunniga angivna lönebeloppet 19,100 kronor torde åter å andra sidan vara väl högt beräknat, enär det icke kunde vara absolut nödvändigt att hava en kriminalöverkonstapel avdelad enbart för passkontrollens utförande. Nyssnämnda lönebelopp skulle därför kunna minskas med skillnaden mellan lönen för en kriminalöverkonstapel och lönen för en kriminalkonstapel. Till förtydligande av det av de sakkunniga angivna antalet fartyg och passagerare borde framhållas, att antalet ankommande fartyg under år 1935 utgjorde omkring 1,500, medförande tillhoppa omkring 55,000 passagerare, samt att antalet avgående fartyg och antalet utresande passagerare voro ungefär lika stora.

Statskontoret förklarar sig — i avseende å statsverkets ersättning till vissa städer för handhavandet av passgranskning och annan kontroll över utlänningar — icke i och för sig hava något att erinra mot de sakkunnigas förslag. Enligt statskontorets uttalade mening vore det dock mest praktiskt, att vissa ersättningsbelopp för exempelvis en treårsperiod i sådant hänseende fastställdes och att före utgången av varje dylik period en omprövning skedde av ersättningsfrågan. Därigenom torde en förenkling i tillvägagångssättet stå att vinna.

Inkommen framställning.

I en till justitiedepartementet den 11 innevarande mars avgiven skrivelse har drätselkammaren i Strömstad hemställt, att staden måtte i ersättning för kostnader för passkontrollen komma i åtnjutande av ett statsbidrag å 3,000

kronor för år. Beträffande motiveringen för denna hemställan får jag hänvisa till handlingarna i ärendet.

Departementschefen.

Vid bedömandet av anslagsbehovet under förevarande anslagsrubrik för nästkommande budgetår har jag att först beakta frågan om beloppet för gottgörelse till Stockholms stad för de särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet, som för närvarande belasta anslaget. För ändamålet utgår ett belopp av 276,900 kronor. Överståthållarämbetet har härutinnan påkallat vissa ändringar. Sålunda anses höjning erforderlig för polisskolan med 5,000 kronor och för centralbyrån för fingeravtryck med 1,000 kronor. Å andra sidan kan posten till tidningen »Polisunderrättelser» sänkas med 23,000 kronor. Därjämte gäller, att enligt mitt nyss framlagda förslag rörande socialstyrelsens organisation polisbyrån för övervakande av utlänningar från och med den 1 januari 1938 skall såsom sådan upphöra och dess uppgifter övertagas av socialstyrelsen. Anslag för ändamålet erfordras alltså endast för förra hälften av budgetåret med 33,000 kronor.

Beträffande de ifrågasatta höjningarna har jag erinran att framställa allenast beträffande posten till polisskolan i Stockholm. I anledning av framställning från överståthållarämbetet har jag för avsikt att inom den närmaste tiden upptaga spörsmålet om polisskolans organisation till närmare övervägande. Under sådana omständigheter torde frågan om anslagshöjning i huvudsak böra anstå i avbidan på sagda utredning. Då emellertid ytterligare medel till ett belopp av 800 kronor erfordras för ålderstillägg till skolans föreståndare, lär posten för nästa budgetår böra beräknas till 76,000 kronor.

För nu berörda ändamål bör sålunda för nästa budgetår beräknas ett belopp av 222,200 kronor, vilket innebär en belastningsminskning från innevarande budgetår med 54,700 kronor.

Vad därefter angår de med den lokala utlänningskontrollen sammanhängande utgifterna från anslaget, hava dessa hittills uppgått till 15,200 kronor. Häri har den sakkunnigutredning, för vars förslag jag förut redogjort, ansett avsevärda förändringar påkallade i syfte att uppnå effektivare kontrollanordningar. Tillika föreslås, att staten i väsentligt större utsträckning än hittills skulle ikläda sig kostnaderna för kontrollens upprätthållande.

Förslaget innebär principiellt, att gränskontrollen i vad den avser genomresetraffiken skulle utgöra en statlig uppgift, för vilken kostnaderna böra åvila statsverket. I den mån åter sagda kontroll tager sikte på den lokala trafiken, är den att uppfatta såsom varande av samma karaktär som övriga kommunala polisuppgifter. Kostnaderna för denna del av övervakningen skulle bestridas i samma ordning som polisverksamheten i övrigt. Denna de sakkunnigas ståndpunkt biträder jag.

De sakkunniga hava ock framlagt ett förslag, enligt vilket på grundvalen av föreliggande faktiska förhållanden i de särskilda fallen ersättning av stats-

medel för de med anordnande av gränskontroll föranledda utgifterna helt eller med viss angiven del skulle utgå till ett antal städer. Vid remissbehandlingen har från åtskilliga håll kritik framställts mot de föreslagna fördelningsgrunderna under yrkande, att staten måtte bära en större andel av kostnaderna än förslaget åsyftar. Uppenbarligen är ett rättvist avvägande härutinnan förbundet med mycket stora vanskligheter. Jag har emellertid vid mitt övervägande av de skäl, som av de sakkunniga förebragts, icke funnit tillräcklig anledning att avvika från förslaget. Jag förordar alltså, att till Trälleborg må utgå ersättning med hela samt till Malmö och Hälsingborg med halva kostnaden, till Landskrona med en tredjedel av kostnaden ävensom till Göteborg och Stockholm med en fjärdedel av kostnaden. Vidare skulle i Mölle under sommaren anställas en passkontrollant med ett arvode av 750 kronor. Beträffande Haparanda skulle tillämpas samma ordning som för närvarande.

Jag övergår härefter till en beräkning av de kostnader, som för statsverkets del försorkas vid bifall till vad jag här förordat rörande fördelningen av utgifterna för passkontrollen. Vid denna beräkning läser jag kunna utgå från de uppgifter rörande kostnaderna för berörda ändamål, som av de sakkunniga lämnats. Vidare har jag därvid — med hänsyn tagen till det förhållandet, att den nya utlänningslagstiftning, varom chefen för justitiedepartementet framlagt förslag, förutsatts skola träda i tillämpning först från och med den 1 januari 1938 — funnit mig böra föreslå, att statens bidrag, utöver de nu utgående, endast beräknas för senare delen av budgetåret 1937/1938.

Vad först **T r ä l l e b o r g** angår, åtnjuter staden för passgranskningen vid ångfärjestationen statsbidrag, som för närvarande är beräknat till 10,500 kronor. Av passkontrollen försorkas staden därjämte en del av de sakkunniga närmare angivna utgifter, tillhoppa uppgående till 2,000 kronor, för vilkas bestridande nu ersättning av statsmedel ej utgår. Statens bidrag synes mig böra för nästa budgetår beräknas till $(10,500 + 1,000)$ 11,500 kronor.

Enligt vad de sakkunniga angivit komma de årliga kostnaderna för passgranskningen i **M a l m ö** att med den av de sakkunniga föreslagna förstärkningen av kontrollpersonalen uppgå till cirka 45,200 kronor. Då halva denna kostnad skall gäldas av staten, torde sålunda för nästa budgetår böra beräknas hälften av 22,600 kronor eller 11,300 kronor.

För passkontrollen i **L a n d s k r o n a** uppgå de årliga kostnaderna för närvarande till cirka 800 kronor. Därest kontrollen skärpes på sätt av de sakkunniga föreslagits, skulle erfordras anställande av ytterligare en kontrollant, varav skulle följa en kostnadsökning av 300 kronor om året. Å nu angivna kostnader, tillhoppa 1,100 kronor, har statsbidrag av mig förordats böra utgå med en tredjedel eller alltså med 365 kronor. För nästa budgetår bör sålunda beräknas i runt tal 180 kronor.

Vidkommande **H ä l s i n g b o r g** skulle enligt de sakkunniga stadens årliga kostnader för passkontroll därstädes efter personalförstärkningar, som de sakkunniga funnit påkallade, komma att uppgå till 27,600 kronor. Därav skall, enligt vad jag här förordat, staten bidraga med hälften. För nästa budgetår bör beräknas hälften av 13,800 kronor eller 6,900 kronor.

Vad angår passkontrollen i Göteborg torde enligt de sakkunnigas beräkningar de årliga utgifterna därstädes för passkontrollen — under förutsättning att kontrollen utökades på sätt föreslagits — komma att uppgå till omkring 33,100 kronor. Till dessa kostnader skall enligt de angivna riktlinjerna staten bidra med en fjärdedel eller med 8,275 kronor. För nästa budgetår bör beräknas hälften därav eller i runt tal 4,140 kronor.

För Stockholms vidkommande uppgå enligt de sakkunniga de årliga kostnaderna för passkontrollen till sammanlagt 21,100 kronor. Staten skall därav bidra med en fjärdedel eller med 5,275 kronor. Ett belopp av 2,640 kronor torde sålunda för nästa budgetår böra beräknas.

Vad beträffar den av drätselkammaren i Strömstad gjorda framställningen, synes mig, med hänsyn till de för kostnadsfördelningen angivna allmänna grunderna, skäl saknas för att staten bestrider någon del av kontrollkostnaderna. Jag finner mig sålunda förhindrad beräkna anslag för ändamålet.

Statens bidrag till gränskontrollen i Trälleborg, Malmö, Landskrona, Hälsingborg, Göteborg och Stockholm komma under nu angivna förutsättningar att belöpa sig till $(11,500 + 11,300 + 180 + 6,900 + 4,140 + 2,640)$ 36,660 kronor.

Mot förslaget att staten för anställande av en särskild passkontrollant under sommarmånaderna vid Mölle skulle bidra med 750 kronor har jag intet att erinra. För nästa budgetår bör för ändamålet beräknas 375 kronor.

Då någon ändring av nu utgående statsbidrag till Eda sockens polisdistrikt, till Dals Eds sockens och Eds municipalsamhälles gemensamma polisdistrikt samt till bestridande av kostnaderna för den årliga kursen vid polisskolan i Göteborg icke ifrågasättes, skulle de sammanlagda utgifterna under ifrågasvarande anslag för nästa budgetår enligt vad nu angivits komma att uppgå till $(222,200 + 2,500 + 2,200 + 7,000 + 36,660 + 375)$ 270,935 kronor eller i avrundat tal 271,000 kronor.

Därutöver torde emellertid till bestridandet av kostnaderna för ombyggnad och reovering av passkontrolllokalerna i städerna Malmö och Hälsingborg böra utgå statsbidrag. Att sådana arbeten äro oundgängligen nödvändiga har av de sakkunniga understrukits och vid remissbehandlingen vitsordats. Någon utredning rörande storleken av de kostnader, som må föranledas av nämnda arbetens utförande, har emellertid icke kunnat av de sakkunniga förebringas. Då det emellertid synes mig vara ett allmänt intresse att påbörjandet av de nämnda arbetena icke uppskjutes samt för ändamålet medel böra anvisas från detta anslag, vill jag föreslå, att detsamma för nästa budgetår beräknas till förslagsvis 300,000 kronor. Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att meddela bestämmelser rörande anslagsmedlens användning och därvid efter närmare utredning jämväl fastställa grunder för bidraget till nyssnämnda båda städer för anordnande av förbättrade lokalförhållanden för passgranskningen.

Anslaget till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.

Sagda anslag är för innevarande budgetår uppfört med 75,000 kronor. En redogörelse för de ändamål, för vilka anslaget disponerats, lämnades i 1935 års statsverksproposition (V. s. 303), till vilken jag tillåter mig hänvisa. Jag vill här endast framhålla, att kostnader för polisväsendet, som icke kunna hänföras till annat polisanslag, böra bestridas från förevarande anslag.

Rörande de ändamål, för vilka medel för närvarande beräknats, samt de beräknade beloppens storlek saknar jag anledning att för nästa budgetår överväga ändring.

I de *utlämnings-sakkunnigas* av mig förut berörda förslag rörande anordnandet av gränskontrollen har emellertid påyrkats en förstärkning av passkontrollen i Mon.

De tulltjänstemän, vilka å järnvägslinjen Oslo—Göteborg tjänstgöra som passgranskare, uppbära tillhopa cirka 4,500 kronor om året. Enligt berörda sakkunniga bör för denna granskning anställas en särskild kontrollant. Med hänsyn till storleken av trafiken bör enligt de sakkunniga för kontrollen beräknas en årskostnad av 7,200 kronor. Ökningen i nu utgående anslag skulle sålunda utgöra omkring 2,700 kronor.

Vid *remissbehandlingen* av de sakkunnigas förslag har i förevarande avseende erinran icke framställts av *länsstyrelsen i Älvsborgs län*, vilken dock förutsatt, att länsstyrelsen skulle vara bibehållen rätt att förordna nödiga biträden för kontrollens utförande utan dröjsmål för trafiken. *Generaltullstyrelsen* åter anför, att det enligt från tullkammaren i Mon inhämtade upplysningar icke vore tillräckligt att anställa allenast en passkontrollant i Mon. I den mån de sakkunniga åsyftade, att tulltjänstemän skulle biträda passkontrollanten, ansåge styrelsen en sådan anordning, som skulle föranleda oklarhet i subordinationshänseende, icke vara lämplig med hänsyn till tullgöromålen. Frågan om lämpligaste anordningen för passkontrollen å ifrågasvarande järnvägslinje borde därför enligt styrelsens mening göras till föremål för ytterligare överväganden.

Därjämte har jag att i detta sammanhang taga under omprövning en av statspolisintendenten gjord framställning rörande medel för ett tidigare icke tillgodosett ändamål.

I skrivelse den 27 oktober 1936 har *statspolisintendenten* anmält, att den kriminaltekniska utrustning, som disponerades av statspolisens avdelningar, icke kunnat bereda statspolisen de tekniska hjälpmedel, som oundgängligen erfordrades vid mera invecklade brottmålsutredningar. Då det anslag, som årligen ställts till statspolisintendentens förfogande för expeditjonskostnader, inköp av diverse materiell och löpande utgifter i övrigt, icke lämnat möjlighet till bestridande av andra utgifter för kriminaltekniskt ändamål än löpande underhålls- och utredningskostnader, hade någon komplettering eller utökning av den kriminaltekniska utrustningen icke kunnat verkställas. Statspolisintendenten har därför anhållit, att frågan om beviljande av sär-

skilt anslag till anskaffande av sådan utrustning måtte upptagas till prövning. I fortsättningen av sin skrivelse anför statspolisintendenten följande.

Då det av bland annat kostnadsskäl torde få anses uteslutet, att den fullständiga utrustning, som måste anses erforderlig, åtminstone till en början skulle anskaffas till en var av statspolisens 19 avdelningar, har frågan efter vilka grunder anskaffande av sådan utrustning skulle kunna ske för ett mindre antal avdelningar gjorts till föremål för särskilt överbäggande. Därvid har det befunnits, att en lämplig fördelning av den kriminaltekniska utrustningen skulle kunna vinnas genom tillämpning av den för ordningsstatspolisen gällande principen om centralstäder, varom föreskrifter lämnas i 14 § kungörelsen den 16 september 1932 (nr 448) angående stats- och reservpolisen. Avsikten skulle emellertid icke vara att vidtaga några ändringar i bestämmelserna om rekvisition av kriminalstatspolis o. d. utan utrustningarnas placering vid statspolisavdelningarna i centralstäderna skulle närmast motiveras därmed, att dessa avdelningar genom större tillgång på personal och motorfordon m. m. skulle äga de bästa förutsättningarna för att kunna tillgodose behovet av kriminalteknisk utrustning inom ett större område än avdelningarnas egentliga tjänstgöringsdistrikt.

Tillämpad å kriminalstatspolisen skulle centralstadsprincipen i nu förevarande sammanhang få den innebörden, att statspolisavdelningarna i nedan angivna städer skulle tillhandagå med fullständig kriminalteknisk utrustning vid brottmålsutredningar inom nedan uppräknade län, nämligen

Stockholm: Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands och Västmanlands län.

Jönköping: Jönköpings och Kalmar län.

Malmö: Kronobergs, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län.

Göteborg: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län.

Örebro: Värmlands och Örebro län.

Gävle: Kopparbergs och Gävleborgs län.

Sundsvall: Västernorrlands och Jämtlands län.

Luleå: Västerbottens och Norrbottens län.

Den utrustning, som måste anses erforderlig för nämnda 8 avdelningar, omfattar följande föremål till angivna ungefärliga priser:

8 analyskvartslampor:	Kronor
4 st. likström à kronor 400, 4 st. växelström à kronor 720 (för 110 v. 760)	4,480
8 mikroskop, Zeiss-Winkel	2,800
8 kameror med reproduktions- och förstöringsapparater samt nödiga tillbehör (1,170)	9,360
8 dammsugare med filter	1,840
8 mikroskoperingslampor	1,200
8 uppsättningar glas, scalpeller, saxar, spritlampa, trefot, gasbrännare etc.	200
8 slip- och bormaskiner	1,600
8 stativluppar	240
8 mörkrumsutrustningar	400
Annan teknisk utrustning	2,880
	Summa kronor 25,000

Statspolisintendenten har hemställt, att Kungl. Maj:t ville ställa till statspolisintendentens förfogande ett anslag å högst 25,000 kronor till inköp av kriminalteknisk utrustning.

Slutligen torde jag i detta sammanhang böra anmäla följande ärende.

I skrivelse den 20 september 1935 till länsstyrelsen i Västernorrlands län har trafikbilägaren Henry Nilsson i Ornsköldsvik — med förmälan, att en honom tillhörig droskautomobil natten till den 6 oktober 1934 under då rådande synnerligen svåra väderleksförhållanden blivit skadad vid körning för landsfiskalen i Själevads distrikt, som vid tillfället varit stadd i tjänsteutövning — anhållit, att han genom länsstyrelsens försorg måtte beredas ersättning för skadan å automobilen med 1,097 kronor 25 öre.

Genom resolution den 22 januari 1936 har länsstyrelsen ej funnit skäl att till ansökningen lämna bifall.

Häröver har Nilsson anfört besvär i socialdepartementet.

Över besvären hava utlåtanden avgivits av länsstyrelsen, efter hörande av vederbörande landsfiskal och landsfogden i länet, samt av statskontoret. *Länsstyrelsen* har därvid uttalat, att laglig grund för ett bifall till sökandens krav om ersättning av statsmedel för ifrågavarande skada icke torde kunna åberopas. Med hänsyn till de särskilda omständigheter, under vilka ifrågavarande färd företagits, hade länsstyrelsen dock intet att erinra mot att klaganden av Kungl. Maj:t bereddes sådan ersättning. — *Statskontoret* har i ärendet anfört, att någon i författning eller eljest meddelad bestämmelse, på grund av vilken gottgörelse av statsmedel för omhandlade skador å klagandens droskautomobil m. m. skulle hava kunnat utanordnas av länsstyrelsen, icke syntes finnas. Med hänsyn till i målet förekomna särskilda omständigheter syntes emellertid starka sakskäl tala för att klaganden erhöles ersättning för berörda skador m. m. i den ordning, som gällde för behandling av ansökningsärenden. Statskontoret ville i sådant avseende endast framhålla, att, såvitt ämbetsverket kunde finna, annan utväg för ersättningsbeloppets anvisande icke stode öppen än att därför anlätades det under riksstatens femte huvudtitel uppförda reservationsanslaget till extra utgifter.

Departementschefen.

Vad till en början angår spörsmålet om ändrade former för passkontrollen i Mon, anser jag i likhet med generaltullstyrelsen, att sagda fråga bör göras till föremål för ytterligare övervägande och förordar därför, att den nuvarande ordningen får tills vidare bestå.

Beträffande vidare statspolisintendentens framställning är det uppenbart, att det bör sörjas för att statspolisen disponerar tillfredsställande teknisk utrustning för sitt arbete. Jag anser med hänsyn härtill goda skäl tala för ett bifall till statspolisintendentens hemställan. Medel för ändamålet torde lämpligen böra utgå av förevarande anslag. På grund härav synes anslaget böra för budgetåret 1937/1938 höjas med det belopp, vartill anskaffningen av ifrågavarande materiellutrustning beräknats uppgå.

Vidkommande det av mig anmälda ärendet angående ifrågasatt ersättning av statsmedel för viss automobilskada håller jag lika med statskontoret före, att starka sakskäl tala för att ersättning av statsmedel i här förevarande fall utgår. Då det emellertid icke kan uteslutas, att liknande omständigheter

i framtiden kunna komma att föreligga i andra fall, synes det mig riktigast, att kostnaderna bestridas av anslag under polisväsendet och därvid torde det nu förevarande närmast komma i fråga. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, lär förut berörda ersättning böra gäldas från anslaget.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle medelsbehovet för nästa budgetår böra beräknas till (75,000 + 25,000) 100,000 kronor.

Hemställan.

Under hänvisning till vad jag i det föregående anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m. för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor;

dels ock till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bertil Wirseen.
